

TALLINNA EHITUSKOOL

Tegevusplaan õpilaste motiveerimiseks ja katkestajate osakaalu vähendamiseks

Eesmärk: õpilaste toetamine nende väljalangevuse vähendamiseks ning kooli õppijakesksemaks muutmiseks (sh õppija arengut toetava koolikeskkonna kujundamine ja õpilaste õpimotivatsiooni toetamine).

Oodatav tulemus (ideaal): Kooli vastu võetud õpilastest lõpetavad õpingud **85%**.

Hetkeolukord:

	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
TEK keskmine	32,1%	31,9%	27,9%	40,6%	36,3%	18,64%	
sh ehituse ÕKR	26,4%	30,8%	28,25%	27,14%	36%	16%	2016-17 andmed alles ilmuvad Haridussilma
sh PMT ÕKR	33,5%	26,5%	25,99%	31,47%	16,78%	18,9%	
sh E/A ÕKR	34,8%	28,6%	32,31%	42,62%	20,93%	37,5%	

Peamised õpingute katkestamise põhjused (TEK määratlus)

Põhjuseta puudumine õppetööst ja õppevõlgnevused
Omal soovil koolist lahkumine
Tööle asumine
Muud põhjused
Teise kooli õppima asumine

Peamised õpingute katkestamise põhjused (teaduslik uurimus)

Enamasti viib katkestamiseni mitme erineva põhjuse kombinatsioon.

Põhjuseta puudumised ja õppevõlgnevused on probleemide tagajärg.

		Näited
Õpilasest endast tulenevad põhjused:		
*õpiharjumuste puudumine	Peamine huvi – arvutamängud. Nõue kutsekoolis õppida on neile üllatuseks.	• eriala sobimatus
*füüsiline-vaimne võimekus		• laiskus
*õpimotivatsiooni puudumine		• terviseprobleemid
*enesedistsipliini puudumine		• kohanemisraskused, sotsiaalne ebaküpsus
Perekonnast tulenevad põhjused:		• perekondlikud probleemid, konfliktid vanematega
Majanduslikud põhjused:	Kooli kõrvalt tööl käies võib noor teha järelduse, et kutsehariduse omandamine ja diplom polegi olulised (vaid olulised on nt tutvused)	• lapsevanemaks saamine
Koolist tulenevad põhjused:		• tööle asumine ja sellest tingitud ajapuudus
Õpilased ei mõista, milleks nad midagi õpivad (neile ei selgitata seoseid) või miks õpetaja ei kasuta kaasaegsemaid õpetamise/hindamise meetodikaid (nt miks peab palju ümber kirjutama, konspekterima).		• rahapuudus
Muud põhjused:		• konfliktid suhted õpetajate või kaasõpilastega
		• koolipersonali (õpetaja/koolipsühholoog/direktor) ebakompetentne käitumine
		• rahulolematuse õppetöoga (õppematerjalide, õpetamismeetoditega jms)
		• sõprade mõju
		• ebapiisav keeleoskus

3. Tegevusplaan valdkondade (SH kriteeriumite kaupa)

Valdkond	Tegevus	Rakendamine, konkreetsemad sammud, täpsustus	Vastutaja
1.1 Õppekavad	<ul style="list-style-type: none"> Erinevate tasemete õppekavade koostamine: tase 3 ja tase 4 (sh võimalused osakutseks) Osakutsete õppekavad Töökohapõhiste rakenduskavade koostamine 	sh 2017-18 Tisler tase 3 koostamine; Nooremmaastikuehitaja, tase 3 avamise taotlemine, ehituse ÕKRis tase 3 ÕK või osakutse ÕK koostamine.	JÕ, õppedirektor
1.2 Õppe- ja kasvatusprotsessi korraldus	<ul style="list-style-type: none"> Eelinfo päevad erialadest ja nõudmistest Õpilaste erineva taseme määramine Erinevad õppevormid (päevane-, sessioon-, töökohapõhine) Õppetöö korraldus (nt raskemad ained ei ole järjest, reedel üldjuhul 6 tundi jms). Praktika – ettevõtte-juhendajate koolitamine. Eesti õppekeelele ülemineku korraldamine Eduelamused kooli esindamiselt, võistlustelt Edulood varasematest lõpetajatest Huvitegevused koolis 	<ul style="list-style-type: none"> vähendamaks juhtumeid valeks erialavalikuks kaaluda al 18-19 osade ainete (M, Fü, Ek) õpetamist õpilaste tasemele vastavates gruppides - ka nõrgemad saavad kogeda edu rakendatud pidevalt püütakse võimalusel järgida 2017-18 puidu valdkonnas vastavalt tegevusplaanile Toimub õpilaskonverentsidel, stendid, ... Võimalused loodud spordis, mõelda erialastele jm 	kommunikatsioonijuht, õpetajad KN, õpetajad Õppeosakond Õppetöökorralduse juht Praktikakorralduse juht JÕ-d, õppedirektor kommunikatsioonijuht kommunikatsioonijuht kommunikatsioonijuht
1.3. Õppe- ja kasvatusprotsessi läbiviimine	<ul style="list-style-type: none"> Õppija õpipädevuste, enesekohaste ja sotsiaalsete pädevuste arengu toetamine Erinevate, mitmekülgsete meetodikate kasutamine tunni läbiviimisel ja õpilaste is-töö 	<ul style="list-style-type: none"> Toimub õppetöö raames Õppimine on huvitav ja pakub rõõmu. Õpitav on seostatud erialaga/töömaailmaga/eluga Erineva tasemega ülesanded, HEV õpilastele samm-sammulise õppimise võimaldamine 	Õpetajad

	<p>korraldamisel, sh:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Õppekäigud ettevõttesse • Individuaalsem lähenemine õpilasele ülesannete andmisel ja hindamisel • Moodulid, kus 1-3 kursus koos õpivad • Motiveeriva hindamise kasutamine • Nõudlikkus • Õppematerjalide kättesaadavus digi-keskkonnas • E-õpe 	<ul style="list-style-type: none"> • toimuvad • Eduelamuse võimaldamine <p>(nt vooruloengud) või mõni projektõppemeetodile valmistatud moodul, kus tiimikaaslased erinevatelt kursustelt. Või üks moodul läbi 3 aasta, aga erineval kursusel on õpilasel selles projektimeeskonnas erinev roll – tööülesanne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nt HEVidele arvestuslik hinne protsessihinnete põhjal • Liiga kergelt „läbi saamine“ on demotiveeriv • Õppetunnist puudunud õpilasele iseseisva järeleõppimise ja vastamise võimaldamine • Tundide ja is-töö mitmekesistamiseks <p>Pidev, vajab enamat arendamist</p>	<p>Õpetajad, IT-juht</p> <p>Õpetajad, IT-juht</p>
<p>1.4.Tugisüsteemi toetus õppijatele</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilaste haridusliku erivajaduse (sh sotsiaalsed, käitumuslikud jmt probleemid) varajane märkamine (kaardistamine) ja kiire sekkumine, • HEV õppijate toetamine, sh tugisüsteem õpiraskustega õppijatele; • Õppetöö läbiviimiseks ja kutseksamiks individuaalsete kohandamis-vajaduste kaardistamine, õppetöös rakendamine ja kutseksamikomisjoni teavitamine • Arenguvestlused õpilastega – analüüs-kokkuvõtted ja seire • Täiskasvanud (sessioonõppe) õppijate toetamine; • Vajadusel individuaalse 	<ul style="list-style-type: none"> • Alustatud on HEV õpilaste kaardistamisega, tugimeetmete määratlemisega. Vajalik süsteemne jätkamine. • Õpiabi (abiõpetajate) rakendamine; • Vajab alustamist, koordineerimist • Vajab süsteemsust, analüüsi • Vajaduspõhiselt • Vajaduspõhiselt 	<p>Vastuvõtukomisjon, õppesekretärid, kursuse- ja rühmajuhendajad, õpetajad, tugispetsialistid, praktikakorralduse juht, õpiedukoda jt</p>

	<p>õppetöögraafiku rakendamine,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vajadusel individuaalse ÕK rakendamine, • Õppeaja (pikkuse) kohandamine • VÕTA rakendamine • Karjäärinõustamine • Statistika: õpilaste liikumine, õppevõlgased, võrdlus eelnevate aastatega • Õppetööst osavõtu seire. Õpilase koolist puudumise korral teavitamise kord/protseduur (isegi kui õpilane puudub koolist ühe päeva, ei tohi see jääda kooli poolt märkamata). • Õppetöö tulemuslikkuse seire • Õpilase puudumiste, madala õppeedukuse või käitumisest tulenevate puudujääkide korral sekkumise protseduur (kes ja mis jrk-s tegelevad) • Praktika sooritamise seire • Erialane huvitegevus <p>Õpilaste osalemine õpirändes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Õppenõustamise tugi • Koolipsühholoogi tugi • Sotsiaalpedagoogiline tugi <p>Süsteemne abi kohanemisel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uute õpilaste kooliellu sissejuhatamine (esmakursuslaste päev) • ÕIS-koolitus õpilastele 	<ul style="list-style-type: none"> • Vajaduspõhiselt • Probleem: nominaalse õppeaja arvestamine (HTM) • Toimub • Karjäärimoodulis; koostöös Rajaleidjaga • Võiks olla veelgi süsteemsem (nt kord kuus) <ul style="list-style-type: none"> • Osaliselt toimib. Nõuda puudumisest ETTEteatamist. • Õigeaegne, sisuline lähenemine puudumiste tegelikele põhjustele • Probleem: vanemate tõrksus, vähene huvi koostööks <ul style="list-style-type: none"> • Osaliselt toimib; võiks olla kiirem konkreetsem (õpilase võlgnevuse tekkimisel lepitakse õpetajaga esimesel võimalusel kokku järelevastamine) <ul style="list-style-type: none"> • Toimib • Õpilasele võimalus õppetöös omandatud praktikas rakendada (sotsiaalse tugivõrgustiku kujunemine, nt erinevate kursuste õpilased koos), sh nt õpilasfirma tegevus • Toimub • Osaliselt toimub (RJ, õppesekretärid) • Toimub • Puudub (ressursside nappus) <ul style="list-style-type: none"> • Toimub • Toimub 	
--	---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Aja planeerimise ja õpioskuste koolitus 1.kursusele • Õpilasega avatud suhtlemise, usaldusliku suhte loomine • Vanemate õpilaste tugi • Õpilaskodu • Õpiabitunnid e konsultatsioonid / järelevastamised; õpiabirühmad • Eesti õppekeelele ülemineku toetamine (läbi huvitegevuste, lisakonsultatsioonide, ...) • Iseseisva õppimise ruum koolis, mis oleks avatud kuni nt 20.30. • Tugitegevuste rakendamise seire ja mõjususe jälgimine (läbi kooli SH) 	<ul style="list-style-type: none"> • Vajaks rakendamist • Arutatud kooli pedagoogiliste töötajate infotunnis 20.11.2017 • Kaaluda võimalusi rakendamiseks • Võimalus loodud • Konsultatsioonide võimalus. Peaks olema veelgi süsteemsem, HEVidele rohkem võimalusi • Toimub: Eesti keel teise keelena valikmooduli rakendamine; konsultatsioonid, õpilaste kaasamine ühisüritustel • Olemas (leiab liiga vähe kasutamist) • Toimub, võiks olla veelgi süsteemsem 	
2. Eestvedamine	<ul style="list-style-type: none"> • HEV-koordinaator • Õpiedukoja ümarlauad • Õppekasvatustöökomisjon • Õppesuuna-sisene planeerimine ja tegevused õpilaste toetamises • Õpilastelt tagasiside küsimine • Õpetajate ja koolijuhtide eeskuju õppimise väärtustamises ... • Aineõpetaja hinnang ainekursuse õpetamise tulemuslikkuse ja põhjuste kohta 	<ul style="list-style-type: none"> • Vajaks rakendamist (ressursi puudus) • Võiks olla süsteemsem • Võiks olla süsteemsem • Võiks olla süsteemsem • Toimub. Võiks olla mitmekülgsem (tihedam, süsteemsem) soodustab läbipaistvust, kiirem reageerimine probleemidele, õppe kvaliteedi suurenemine • ... on kooliperele väljendatud/edastatud infotelerites. vb-o õpetajate mahukamate täiend- ja tasemekoolituste lõpetamine tuua kooli lõpuaktuse või avaaktuse lavale? • analüüs (RJ-le) ainekursuse õpetamise, püstitatud eesmärkide täitmise kohta, hinnang. 	<p>Direktor Õppedirektor</p> <p>JÕ-d</p> <p>KN</p> <p>kommunikatsioonijuht</p>
3. Personalijuhtimine	<ul style="list-style-type: none"> • Õpetaja, rühmajuhendajate ning tugisüsteemi personali professionaalsus ja areng (sh koolitused ja esmatasandi nõustamispädevuse arendamine; 	<ul style="list-style-type: none"> • Toimub (sisekoolitused, tellimuskoolitused, täiendkoolitused) 	<p>Õppedirektor, Juhid Koolipsühholoog IT-juht</p>

	<ul style="list-style-type: none"> digipädevuse areng) • Stažeerimine • Personali toetamine (läbipõlemise ennetamine, positiivse meele säilitamine) • Õpetajate, RJ-te, tugisüsteemi töötajate motiveerimine • Tundide külastamine, konsultatsioonide kontroll • Turvaline, soe õhkkond koolis 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpetaja pädevus, professionaalsus • Võimalused kohtumisteks koolipsühholoogiga • Õppetöökorraldajate ümarlaud-kovisioonid (regulaarsed) – koostööatmosfääri loomine ja toetamine • ... väärikas töötasu, tunnustamine • ... eriti rohkearvuliste puudumistega, õppevõlgnevustega rühmades • Töötajate väärtushinnangud, suhtlemine on õpilastele eeskujuks 	<p>JÕ-d, õpetajad Koolipsühholoog Koolipsühholoog, õppedirektor Direktor (HTM)</p> <p>JÕ-d, õppedirektor, õppetöökorralduse juht KN</p>
4. Kostöö huvigruppidega	<ul style="list-style-type: none"> • Koostöö kodudega • Lastevanemate teavitus- ja koolitustegevused • Lapsevanemate nõustamine • Tegevused, nõustamine praktikakohtadega 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilase vastuvõtmisel paluda vanematel kirjeldada, millega tuleks õppija puhul arvestada. • RJ regulaarne kontakt lapsevanematega • Lastevanemate koosolekud 1 x aastas • Koolituste uuesti käivitamine? • Oleks vajalik (probleemsete õpil puhul) - selgitades neile lapse õppimist ja käitumist mõjutavaid tegureid ning abistades uute kasvatusvõtete ja lahenduste leidmisel • Muuta veelgi süsteemsemaks 	<p>Õppesekretärid,</p> <p>RJ-d, õppedirektor, koolipsühholoog jt</p> <p>Koolipsühholoog Praktikajuht, praktikakorralduse juht</p>
5. Ressursside juhtimine	<ul style="list-style-type: none"> • Tugisüsteemi personali piisavus (ajaresurss) • ÕIS-arendused (nt märguanne, kui õpilasel hakkavad asjad „punaseks“ minema) • Õpilaskodusse keskendumise-õppimistuba. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaliselt kaetud • Võimalusel rakendada 	<p>Direktor (HTM)</p> <p>IT juht</p> <p>Haldusdirektor</p>

... lisaks (mõtlemiseks):

- õpilaskodu juhataja kaasamine?
- eelaasta juurutamine (õpilaste üldainetes järeleaitamiseks)
- õpilasesinduse kaasamine

Noppeid kirjandusest:

Vajalik on sisuline koostöö õpilast ümbritsevate täiskasvanute – pedagoogide, lapsevanemate ja koolitugispetsialistide vahel. Ilma tugivõrgustiku omavaheliste kokkulepeteta toetusmehhanismid ei toimi.

Raskuste korral toimetulek on sama keeruline siis, kui aitajaid on palju või kui neid pole üldse. Seetõttu on iga sekkumist vajava juhtumi korral vaja koolis paika panna, kes on konkreetse lapse tugivõrgustiku liider koolis (tavaliselt klassijuhataja või juhtõpetaja). Esmaseid psühhosotsiaalse toetuse ja arengut tagavaid tegevusi saavad, suudavad ja on kohustatud rakendama **kõik** koolis olevad täiskasvanud.

Koolist väljalangemise ennetuses on oluline, et tugispetsialist võib olla õpilasele vahetu toe pakkuja ja korraldaja, kuid on samas pedagoogidele ja lapsevanematele võrdse partnerina nõuandja.

Ennetava tegevusena koolist väljalangemisohu korral on õpetaja aktiivne tegevus asendamatu.

Kuna aga koolist väljalangemise reaalse ohu korral on probleemide hulk enamasti juba selline, et õpilase toimetulek on raske suures enamuses ainetes ning kaitsesse asumine suhtlemisel loob sageli agressiivset käitumist, siis on tõesti mõistlik, kui tugispetsialist võtab sellises olukorras toetust loova võrgustiku koordineerimise pärast klassijuhatajaga arutelu enda vastutada, et juhtida koostööd.

Kooli tugispetsialistile esitatavad ootused õpilase koolist väljalangemise ennetamiseks on oluliselt üldisemad, kui tema konkreetne ametikoht võib eeldada:

- hea läbirääkimisoskus erinevate osapooltega
- kontaktid väljaspool kooli olevate spetsialistidega
- sotsiaalpedagoogilised teadmised
- psühholoogiaalased teadmised
- nõustamisoskused
- töös vajalike õigusaktide tundmine
- tolerantsus, sõbralikkus, kohusetundlikkus, paindlikkus, emotsionaalne stabiilsus
- praktilises ametialases tegevuses rakendatud eetilised:
  - o neutraalsus, erapooletus
  - o konfidentsiaalsus isikuga kokkulepitud ulatuses
  - o kogutavate andmete kodeerimine / turvaline arhiveerimine
  - o kasutatava informatsiooni täpsus (kohustus kontrollida ja mitte moonutada andmeid)
  - o partneri teavitamine oma käitumis põhimõtetest
  - o kokkulepete kohaselt tegutsemine

“Keskkonnas, mis ei võimalda inimesel end oskusliku ja võimekana tunda, toimib inimene halvasti. Kui laps kogeb koolis ebaedu, kujuneb tema minakäsitus endast kui õppijast negatiivseks ning väheneb tema huvi koolis õpitava vastu, mis omakorda viib suure tõenäosusega selliste käitumisviisideni nagu käegalöömine, väljakutsete vältimine, abi mitteküsimine ja õppetööst eemalehoidmine.” (Mägi, lk 90).

Albert Bandura teooria kohaselt määrab inimese valmisoleku jõupingutuseks eesmärgi saavutamiseks ja selle poole püsiva liikumise tema eneseefektiivsuse ootus ehk usk oma võimesse saavutada eesmärk (Bandura 1986). See, milliseks vastav kogemus kujuneb, oleneb suurel määral püstitatud eesmärkide iseloomust. Konkreetsed ja mõõduka raskusega eesmärgid, mida peetakse saavutatavaks mitte väga kauges tulevikus, stimuleerivad suuremaks jõupingutuseks ja toovad saavutamisel kaasa eneseefektiivsuse ootuse tugevnemise.

Konkreetsed ja ühemõttelised nõuded tegevus- ja õpitulemuste hindamiseks ning mõõduka raskusega eesmärgid, ülesanded peavad olema jõukohased, nõudma õpilaselt mõõdukat pingutust, kuid täidetavad võrdlemisi lühikese aja jooksul. Ka vanematele õpilastele antavad õppeülesanded peavad olema jõukohased. Pikemad ülesanded tuleb jaotada osaülesanneteks nii, et õpilased õpiksid töötama jõukohaste vahe-eesmärkide nimel.

Kõige enam nimetatakse väljalangevuse põhjustena **akadeemilise ebaeduga seotud aspekte** – põhjuse puudumist, mitterahuldavaid hindeid ja õpiraskusi reaalainetes. Sageli olid koolist väljalangevuse põhjused seotud ka **õpetaja negatiivse suhtumise, suhete, ebaõiglase hindamise ja mittetõhusate õppemeetodite kasutamisega**. Koolist väljalangenute vaatenurk (Kõiv 2007)

Äärmiselt oluline on ka **õpilase-õpetaja hea omavaheline kontakt**.

Uurimistulemustest nähtus, et väljalangenute akadeemiline ebaedu kui väljalangevuse riskifaktor oli seotud selliste riskiteguritega nagu madal enesehinnang ja käitumisprobleemid. “Madalad akadeemilised saavutused koolis tekitavad frustratsiooni, hävitavad eneseusalduse ning põhjustavad võõrandumist koolist, mis kulmineerudes soodustab koolist väljalangevust ja muul moel hälbivat käitumist” (Kõiv 2007, lk 63).

Tuleks soodustada õpilaste akadeemilist edukust ennetus- ja sekkumisprogrammide abil, mille võtmesõnadeks on õpetaja positiivne hoiak, abi ja toetus õpilastele.

Suurel määral võivad väljalangevuse põhjuseks olla tervise aspektid, sh aktiivsus- ja tähelepanuhäire jm sarnased kõrvalekalded, mille põhitunnusteks on kehv õppeedukus, antisotsiaalsus ja ebatervislik elustiil.

Aktiivsus- ja tähelepanuhäirega lastel on eriti suur oht tüüpilisele allakäiguringile: halvad tulemused koolis – halva lapse märk ja tahtmatus edasi pingutada – popitegemine – koolist väljalangevus jne (Aavik 2011, lk 41). Lahenduseks IÕK koostamine.

Psühholoog-koolitaja Tiia Listeri sõnul on “igal inimesel kohti, kus talle meeldib viibida ja kus mitte. Need kohad on seotud meeldivate emotsioonide, heade suhete, eneseväärikustundega ja võimalusega saavutada häid tulemusi. Vahel saab lausa otsustavaks see, kas keegi meid seal ootab, mõistab ja toetab. Selline peaks ka olema koolikeskkond – oodatud ja toetatud peaksid olema ka lapsed, kellel ei lähe õppimine hästi või kes ei saa kodust tuge haridusteel. Siis tahaksid nad tulla, õppida ja püsida koolis.”

Õpilase motiveeritus sõltub õpetaja motivatsioonist. Õpetaja peab olema liider, juht ja eestvedaja.

Oluline on ka see, kuidas õpetaja ise oma ainesse suhtub. Johannes Käis õpetas juba 1936. aastal raamatus “Tegevus ja uuenduspüüded”: “Ole huvitatud oma tööst ja ela kaasa sellele, siis suudad äratada huvi ka õpilases” (Käis 1936, lk 27). Õpetajapoolne huvi või selle puudus õpetatava vastu mõjutab oluliselt õpilaste motivatsiooni. “Kui õpetaja ise on huvitatud oma tööst, siis kandub see sugestiivselt ka õpilastesse ja kihutab neid isetegevusele, mis kindlustabki tööviljakuse” (ibid, lk 27).

Samas vastupidiselt võib madala õpimotivatsiooniga õpilane pärssida ka kõige aktiivsema õpetaja motivatsiooni. Sel juhul kaotab frustratsioon õpetaja huvi sellise õpilasega koostöö vastu.

Eduka õpetaja tööks soovitusi Johannes Käisi “Didaktika 10 käskudest” (Käis 1936, lk 27-28):

- püüa oma töös olla loov, tuues igasse korduvassegi tundi midagi uut töösisus ja -võtetes;
- võimalda õpilasile suurimat isetegevust;
- ole eeskujulik oma töös jne.

Covington väidab, et head hinded kalduvad motiveerima õpilasi, kes seda tegelikult ei vaja, ja halvad hinded kipuvad endast välja viima õpilasi, kes tegelikult vajavad julgustamist kõige rohkem (Covington 1992).

Stažeerimine! Kas ise läheksite eriala õppima õpetaja juurde, kellel praktiline kogemus puudub või on ammune?

Puudumise ja koolist väljalangevuse peamine põhjus vanemliku toetuse puudulikkus – vanemad ei tunne lapsega toimuva vastu huvi. „Puudub vastutus- ja kohusetunne, kuid karistamatuse tunne on olemas, sest meetmeid puudumiste takistamiseks on koolil vähe”. (Helme 2011, lk 3)

- koostöö kodudega toimib paremini, kui kooli ja kodu koostöö toimub juba 1.kursusest peale – õpilase puudumisel kursusejuhendaja kohe kontakteerub koduga.

Madal majanduslik ja sellest tulenevalt ka sotsiaalne staatus takistab õpetaja motivatsiooni, mis omakorda mõjutab ka õpilaste motivatsiooni.

Üks väljalangevuse põhjustest on ka perekonna madal sotsiaalmajanduslik seis ning õpilaste madal motivatsioon. Suutmatuse-tahtetus pingutada.

Õpetajate vähene pedagoogiline teadlikkus ning vananenud õppemethodiline lähenemine.

Õpilaste kui ka õpetajate ülekoormatus.

Kooli poolt eeldatakse, et puudujad ja mahajääjad on lihtsalt laisad, mistõttu ei süüvita nende probleemide tagamaadesse, st paljud tõsised probleemid, mis viivad väljalangemiseni, jäävad õpetajatele ja tugipersonalile teadmata. Nt koolivägivald.

Halvasti kituvad õpilased võivad rikkuda kogu rühma ja õpetaja vahelised suhted. Õpetajal tuleb vaeva näha korda rikkuvate ja allumatute õpilastega, st jäävad tähelepanuta noored, kelle probleemid vajaksid tõsisemat tegelemist.

Ka õpetajate ebaprofessionaalne ja ebaväärikas käitumine. Vajalik on heatahtlik ja toetav suhtumine. Sh **kollektiiv tervikuna, kuna ühe õpetaja tegevus/tegevusetus võib muuta kasutuks kõigi teiste pingutused õpilast õpinguid katkestamast hoida.**

Puudumistel lastakse kontrollimatult koguneda ega küsita õpilaselt põhjust ega suunata teda tugispetsialisti juurde.

Probleemid:

*kitsas koolieelarve tugispetsialistide rakendamiseks

*pearaha ja RKT sundus (võtta vastu ca kõik soovijad)

*tugisüsteemi panustus õpitud abituse süvenemisele (vaja oleks rohkem tihpanu ennetavale, mitte aga reageerivatele meetmetele).

Kool ähvardab palju väljaviskamisega, rohkem võiks / tuleks rääkida põhjustest, mis puudumiste/õppevõlgnevusteni viivad.

Kasutatud kirjandus:

Õpingute katkestamise põhjused kutseõppes, TÜ RAKE, 20..

Ainulaadne õppija kutseõppes „Märkan, hoolin, arvestan“ (konverentsimaterjalid), 2011

Tegevuskava väljalangevuse vähendamiseks Rakvere Ametikoolis: http://www.rak.edu.ee/public/documents/oppekorralduseeskirjad/lisa_27.pdf

Projekt „Õppijate väljalangevuse vähendamine kutseharidussüsteemist“ TEK, Rakvere AK, EMM, Olustvere TMK, Kehtna MTK:
http://www.rak.edu.ee/public/documents/projektid/Oppijate_valjalangevuse_vahendamine_kutseharidussusteemist.pdf

Kogan, A. Magistritöö „Muusikakoolist väljalangevuse ennetamine õpimotivatsiooni tõhustamise kaudu“, Tartu Ülikool 2012
http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/26049/kogan_anton_2012.pdf

Google märksõna „Õpilaste väljalangevuse vähendamine“:

https://www.google.ee/search?q=%C3%B5pilaste+v%C3%A4ljalangevuse+v%C3%A4hendamine&ie=utf-8&oe=utf-8&client=firefox-b&gfe_rd=cr&dcr=0&ei=y2bwWYflNeOFwgK7_LTYCQ